

Observatoriulu ése de done ori in septemana, Mercurea si Sambat'a.

Pretiu

pentru Sibiu pe 1 anu întregu 7 fl., pe 6 luni 3 fl. 50 cr., dusu la casa cu 1 fl. mai multu pe anu; — trimisu cu post'a in laintrulu monarchiei pe 1 anu întregu 8 fl., pe 6 luni 4 fl. — In strainatate pe 1 anu 10 fl. séu 22 franci, pe 6 luni 5 fl. séu 11 franci. — Numeri singuratici se dau câte cu 10 cr.

OBSERVATORIULU

Diariu politicu, national-economicu si literariu.

Anulu VI.

Ori-ce inserate,

se platescu pe serie séu linia, cu litere merunte garmondu, la prim'a publicare câte 7 cr., la a dou'a si a trei'a câte 6 cr. v. a. si preste aceea 30 cr. de timbru la tesaurulu publicu.

Prenumeratiunile se potu face in modulu celu mai usioru prin assemnatiunile postei statului, adressate de a dreptulu la Redactiunea Diariului

„Observatoriulu“ in Sibiu.

Nr. 2.

— Sibiu, Sambata 8/20 Ianuariu. —

1883.

Abonamentu nou la

„Observatoriulu“

pe semestrulu 1-lea din anulu alu VI-lea, carele se incepe din 1/13 Ianuariu 1883 si ese regulatu de doue-ori pe septemana, in unele casuri si cu suplemente.

Pretiu este insemnatu de asupra si alaturea cu titulu, adeca in laintrulu monarchiei pe 6 luni 4 fl. v. a., pe 12 luni 8 fl. v. a. In afara de monarchia 11 franci pe 6 luni, 22 franci pe 12 luni.

Espeditiunea prin posta e cu atatu mai regulata, cu catu liniile posteloru se inmultiescu pe fiacare anu in tote regiunile si directiunile, spre mare comoditate a publiculu.

Ori-ce reclamatiune se se faca celu multu in optu dile, spre a se implini in regula.

Fiindu-cà nu ne convine a tipari prea multe exemplarie de prisosu, amu regulatu totusi editiunea asia, cà pàna la 3/15 Februaru se potemu sierbi cu toti Nrii incependu dela 1 cu atatu mai virtosu acum, in acèsta epoca agitata fórte, atatu in tièra la noi, catu si in afara.

Celu mai usioru modu a prenumerà este prin mandate (asemnatiuni, (blanquette) postali. Dara adresele se fia scrise exactu pe cuponulu blanquettei in dosu. A se adressà de a dreptulu càtra redactiune: Sibiu, in Transilvani'a Piatu mica 27.

Locuitorii cultivatori de pamentu in Ungari'a si Transilvani'a.

De ce nu se afla si la noi cineva, care se scria macaru istori'a pe noue sute de ani a clasei aceleia de locuitori din aceste tieri, care se ocupa prin tote generatiunile numai de lucrarea pamentulu, de agricultura, de care apoi e nedespartita tinerea viteloru. Candu ai disu agricultoru, plugariu, satènu, ai disu tièr'a intrèga. Au cercatu unii tirani nebuni de au spartu si gonitu sate întregi de pe mosii'a care diceau ei cà este a loru, cà-si o au donatiune dela cutare domnitoriu, pentru nu sci

Foisiór'a „Observatoriului“.

Conversatiuni intime cu unu amicu.

— Ianuariu 1883.

In postscriptulu scrisórei tale din urma, care între noi fia disu, nu prea rivalisèdia cu celebrele postscripte ale încantatórei si amabilei dómne de Sévigné, între altele me gratifici cu magulitórele epitete de: indiferent lenesiu, egoistu, si me întrebi cu sarcasmulu teu îndatinatu, daca nu cumva gerurile pe aicea au fostu asia de siberiane, încatu dintr'odata cu ànim'a se mi fi înghetiatu si cernè'a, pentru cà astu-feliu se amu celu puçinu o scusa plausibila, cu care se'mi pociu mascà obstinat'a mea tacere. Me rogi apoi se-ti scriu ceva frumosu de pe aicea, cà altcum mori de uritu in izolàrea ta selbatica.

Voiu încercà se'ti implinescu dorintu'a, lasandu la o parte scusele, care între amici intimi nu au locu. Cu tote acestea, cà se pociu imblandi încatva superareta, daca ai fi o dama, asiu recurge la sublimulu Shakespeare si imprumutându dela Hamlet alu seu, renumitul citatu alu inamoratiloru:

„Te indoieste de claritatea sórelui,
Te indoieste de lumin'a steleloru,
Te indoieste de puritatea adeverului,
Numai nu te indoi de alu meu amoru“!

asiu avea firma sperantia, cà voi fi achitatu de pe catele comise cu voia si fara voia, cu care mi-ai încarcatu contulu, in postscriptulu teu amintitu.

Ei bine, scumpulu meu amicu, usioru iti este tie a dice: „scriemi ceva frumosu“, dar greu este pentru mine ati satisfacere dorintu'a si gustulu teu esteticu, pe catu de perfectonat pe atatu si de dificilu. Speru inse, cà facèndu'ti o modesta dare de sama despre concertulu ordinaru alu „Reuniunei romane de cântari din Sibiu“ datu domineca in 14 Ianuariu a. c.

ce fapte mari, sau pentru vreo femeia frumoasa, dara fara cultivatori mosiile loru n'au avutu nici-o valóre.

Massele poporulu agricultoru au fostu maltractate, iobagite, tiranite, tinute in cea mai grósa nesciintia si selbategia in multe alte tieri, intocma cà si in tierile corónei unguresi; in Turci'a, in Russi'a, Poloni'a, Irlandi'a, Romani'a, chiaru si in Franci'a pàna la 1790, in cea mai mare parte a Germaniei, in Boemi'a locuitorii sateloru cu nimicu n'au fostu tractati mai bine decatu in Ungari'a. Totusi in timpu si in modu se afla diferente esentiali. Scravi'a si iobagi'a s'a desfiintiatu prin legi sau prin revolutiuni crunte si teribili; a fostu inse scósa pe usia, pentru-cà mai apoi se între pe ferèstra. Remasese spiritulu sclaviei, servilismulu inscortiosiatu la cei supusi, éra spiritulu tiraniei la cei domnitori. In capetele intunecate lumin'a petrunde nespusu de greu si in multime mare de casuri nici-odata.

In Ungari'a cà si in Romani'a in timpulu de faciã sunt recunoscute abia aceste adeveruri, ele sunt spuse si trimbitate prin diarie si pressa. In Romani'a s'au si luat in anii din urma mai multe mesuri salutare prin potestatea legislativa, spre a usiorã conditiunea de viétia a clasei celei mai numeróse, fara care cealalte nu aru potea se existe nici-o luna de dile. S'a impartitu pamentu la insuratiei (neogami) si la soldati cari s'au distinsu in resboiu; se dau in Dobrogea locuri intinse de ale statulu atatu spre cultivare pentru o taxa usiorã, càtu si de vecia pentru pretiuri prea moderate, chiaru si dincóce de Dunare in propri'a Romania s'au intemeiatu multime de sate noue pe domnie de ale statulu; s'au innoitu legea care opresce cumpararea de pamenturi dela locuitorii sateni pe o alta serie de ani; s'au luat mesuri in contra càrciumeloru jidovesci, opriti fiindu jidovii a deschide càrciume pe la sate, se mai adusera si alte legi totu spre apararea locuitorilor cultivatori de pamentu. Este inse nespusu de greu a infrenã rapacitatea si a bagã in spaima tirani'a indracita; de aceea rezultatele bune ale atatoru legi care suna asia de frumosu pe charteia, ceru timpu lungu pàna candu le va simti poporulu.

in localulu cunoscutu, iti vei descreti severa ta frunte si'mi vei acordã atentiunea cuvenita, sciindu prea bine, cu ce interessu viu si cu càta simpatie urmaresti tu desvoltarea si prógreessele acestei frumoase reuniuni a romaniloru din Sibiu, care spre mandri'a nóstra a începutu a fi apreciatã si respectatã si de straini.

Relativu la compunerea programei acestui concertu, apoi nu vei fi surprinsu, daca iti voi spune, cà ea nici de astadata nu a fostu dupa gustulu ultranationalistiloru nostri de calibru greu, cari nu voru se intielèga, cà din fatalitate, natiunea romana inca nu are o musica vocala si nici instrumentala. care se merite a fi executatã la concerte publice, in audiulu unui publicu resfatiatu si saturatu cu music'a classica a nentiloru, italianiloru si francesiloru, ci pretindu cu staruintia, cà music'a romanésca se ésa dintr'odata gata, imbracata si inarmata de lupta cà si odinóra Minerv'a din capulu lui Joe. — „Ce atata musica classica straina, noi voi se ascultam, si se ne delectam audiulu cu music'a nóstra nationala buna rea, asia cum o avem“. Bine domniloru, aveti dreptate, dar n'aveti cuvèntu. De unde musica romanésca, daca ea inca nu ecista? Aveti bunetate descoperiti si scóteti la lumina acea comóra si apoi cereti programe de concerte compuse din musica curatu nationala. Pàna atuncea insa aducetive aminte, cà si dvóstra ati pierdut ani întregi studiandu classicii latini si elini, fara cà pàna astadi se fiti fostu in stare a produce si la noi romanii o literatura classica nationala. Si apoi nu uitati, cà si pentru musica cà si pentru literatur'a nóstra a trecutú dejã timpulu in care „scrieti baieti cum puteti“ séu „cântati cum puteti“ nu mai póte fi admisu, cà regula generala. Se fimu deci deocamdata multumiti cu ceea ce ni se ofere si cum ni se ofere si se nu cademu in eróra de a ni se putea aplicã dis'a germana cà: „Das Bessere ist des Guten Feind“!

Tu inca esti de aceeași parere cà si eu, de aceea nu voi mai insistã asupra acelu punctu de controversa, ci trecu mai departe la concertu insusi, care a reusitu

Incepura si in Ungari'a se cugete la mesuri aparatóre de rapacitate; inse numai de candu migratiunea locuitoriloru se porni mai cu de adinsulu. Pare inse cà ar fi unu farmecu, de se iau mesuri care'si dau in capete un'a la alt'a. Asia se dice de exemplu: Voimu se usioramú sórtea sateniloru, inse asia, cà vechi'a aristocratia, cea mare si cea midiulocia (Gentry) nu numai se nu pèrda nimicu, dara inca se si infloresca precum nu a mai fostu nici-odata, cu atatu mai virtosu, cà-ci candu dicemu aristocratia, atunci dicemu natiune magiara. Asia ne a lasatu cu limba de mórte legislatorulu Verbóczi dela 1514, cà nobilimea este natiunea magiara. Totu acei ómeni mai dicu: Se prosperedie miliónele de locuitori sateni, dara sub conditiune cà se se faca magiari, cà-ci daca nu, ii vomu considerã de straini, de nepatrioti, chiaru si de tradatori. Asia se scrie, asia se vorbesce, asia se si decide in multime de cluburi, a caroru activitate si larma influentiédia pe gubernu si pe camere.

Dupa informatiuni statistice oficiale, in cei trei ani din urma din singurulu comitatu Sáros in Ungari'a, au emigratu 4459 de ómeni, între cari 171 au fostu soldati rezervisti din armat'a de linia, éra 125 din armat'a teritoriala. Si se nu credeti dvóstra, cà dóra acelu comitatu ar avea câte cincii mii de suflete pe unu miliariu patratu, ea nu are nici 2500, si nici teritoriulu acela nu este vreo regiune muntósa si selbatica, buna-óra cà cele din Carpatii de càtra Galiti'a; cu tote acestea ómenii fugu din acela cà de ciurma. Observati inse, cà tocma din acelu comitatu facura unu centru de magiarisare furiósa, sub pretestu cà acela odata (pe semne in dilele imperatiloru David si Solomon) ar fi fostu locuite numai de magiari, adeca totu asia precum fusese locuitu de magiari tièr'a Oltului, tièr'a Hatiegului, Banatulu Temisiórei etc. înainte cu vreo doue trei mii de ani.

In timpulu din urma o comisiune (Enquête) compusa la ministeriulu de interne se ocupa inadinsu cu starea clasei economiloru cultivatori si inca in legatura strinsa cu cestiunea migratiunei. Se spune cà acelei comisiuni i s'au pusa la dispoziune archive întregi de acte si documente re

si de astadata preste asteptare de bine si frumosu, ceea ce au recunoscutu si recensentii locali neromani.

Asiu fi doritu prea multu se fi potutu ascultã si tu repris'a din „Cruciatii“ de N. W. Gade, care a fostu punctulu I alu programei, pentru cà impreuna cu mine se ai placerea a constata diferentia in bine, ce s'a potutu observã in esecutarea acestui numeru, între acuma si concertulu din var'a anului 1881 cu ocasiunea adunarei generale a „Asociatiunei transilvane“ tinuta aici in Sibiu. Partea lui Rinaldo a cântat'o junele tenoristu d. Ibraftu Popovicu, teologu cars. II care promite o frumoasa desvoltare a vocei sale, daca va studia si se va crutia. Nu iti poti inchipui ce impressiune placuta si cu càta simpatie a fostu primita si salutata frumoasa violinista dsior'a Aneta Petricu din Boesia-montana, candu densa se urcã pe podiu, pentru cà se esecute acele dragalasie „Air variè“ pour violon de Ch. de Beriot. Jun'a diletanta a seceratu aplause repetite pentru calmulu, siguranti'a si elegantia cu care si-a esecutat parte sa. Socrate dicea: „vorbeste cà se te vedu“, dsioarei Pétricu i se póte dice: „canta cà se te vedu“. Aplausele ce le a seceratu amabil'a dsior'a Maria Rosca prin „Canzona“ pentru sopran din oper'a „Nunt'a lui Figaro“ de W. A. Mozart au fostu binemeritate, atatu prin esecutarea corecta càtu si intimitatea vocei sale placute, de astadata prea bine dispuse.

Nou triumfu si-a castigatu talentulu de componistu alu dirigentulu reuniunei de cântari d. George Dima prin „Hor'a“ pentru coru micstu cu acompianare de piano, care a fostu fórte bine studiatu si corectu esecutatu din partea corulu reuniunei. Aplausele primite n'au fostu numai de convenientia, ci oferite fara reserva si din ànima. „Hora“ cea noua a dlui G. Dima este unu progressu, in specialitatea acèsta, fiindu mai variata si mai intiesata si prin urmare mai puçinu monotona, de càtu cum sunt mare parte din horele nóstre cunoscutu. Nu me indoiescu, cà si acèsta compositiune a dlui G. Dima va fi gustata si in alte parti si cà is va face carier'a. Jocurile slavice pentru pianu

lative la cestiuni foarte variate, precum urbariali de mai multe specii, de iobagii, taxe, dieciueli etc., de commassatiuni, cu pascatiune, paduritu, trestieritu s. a., apoi de usurarii, de cârciumaritul cu otravi, de stramutarea satenilor cu sutele si cu miile dela sate la orasie, cá proletari sarantoci si golani, in fine de fug'a loru din tíera in mani'a legii celei severe votate si sanctionate in a. 1881.

Din monarchi'a austro-ungurésca.

— Praga, 15 Ianuarie. In intrunirea generala a societatii scolare ceche, presedintele, d. Rieger, aréta marea buna-vointia a natiunii de a face sacrificii, si prosperitatea ce resulta de aci pentru acésta societate. Nu trece nici-o di macaru, in care se nu se verse la cassa celu puçinu o mie fiorini. Fia-care trebuie se fia mándru de a apartine unei natiuni care face asemeni sacrificii pentru educarea tinerimii. Nisce rezultate atátu de insemnate sunt o dovada, cá natiunea are consciinta de trebuinti'a de a'si aduná tóte fortiele contra tendintiloru desnationalisatóre ale inamiciloru ei. Scopulu societatii uu este de a slavisa pe germani, ci de a pastra pe junimea ceha, pe acolo pe unde se afla, pentru natiune. La urma d. Rieger dise: „Trebuie se constatu, cá cele mai mari sume vinu din Boemi'a, ceva mai puçinu vinu din Moravi'a, dar si mai puçinu vinu din Silesi'a. Acésta nu vrea se dica inse nimicu, nici nu trebuie se perdemu din vedere, cá suntemu o natiune, si prin urmare nu putemu da ajutore numai acolo de unde vinu cei mai multi bani, ci acolo unde natiunea este mai multu amenintiata, unde este mai inainte de tóte trebuinta de ajutore, si prin urmare trebuie, mai inainte de tóte, se acordamu ingrijirile nóstre Silesiei. Acolo este foarte mare inbuldiéla strainiloru, acolo simtimentulu prusianu câstiga pe di ce trece mai multu terenu asupra simtimentulu nationalu, si astu-felu progresédia desnationalisarea poporulu nostru. Aci este dar de cea mai mare trebuinti in prim'a linie de a se concentra fortiele spre a ne apera contra inamiciloru nostri.

(„Telegr.“ din Bucur.)

(Despre viitóri'a espositiune ungu-résca din 1883). Parlamentulu magiaru a votatu o subventiune de 400,000 flor. pentru acoperirea cheltueliloru viitórii espositiunii, care este fixata pentru anul 1885. Asia dara Ungari'a va avea si ea la rndulu ei o espositiune universalá, care nu se scie inse daca va reusi.

Unu lucru e curiosu in tóte acestea. Germanii si slavii de aci esprima o opiniune, care e cu de-seversire in defavórea industriei magiare. Mai multe diarie profetisédia chiaru pe façia, cá espositiunea proiectata n'are altu scópu, decâtu acela de a pune in evidentiá incapacitatea poporulu magiaru de a deveni unu poporu culturalu. In „Unsere Zeit“ eruditulu dr. Edward Kattner a tiparitu cu acésta ocaziune unu articolu „Magyaren und Deutsche in Ungarn“, in care emite urmatórea opiniune: „Magiarii nu potu se fia factorii culturei nóstre, cum nu potu se fia factorii nici-unei alte culture. Acésta este probatu intr'unu modu nedubitabilu prin faptul

istoricu, pe bas'a caruia magiarii pretotindeni unde au domnit unu timpu óre-care, cá de exemplu in Galiti'a, Bulgari'a, Serbi'a, Boemi'a, Dalmati'a si Moravi'a, n'au lasatu nici cea mai mica urma. Chiaru in momentul de façia Horvati care se afla aprópe o miie de ani sub jugulu magiariloru, daca aru fi potutu se'lu scuture intr'o buna demà-nétiá, n'aru avea decâtu a dá afara pe ampoiati magiari, cum acésta au facutu serbii cu turcii, si atunci n'ar remanea nici cea mai mica urma dela o domnia de diece secolu, cum n'a remasu nici-o urma de domni'a turciloru la Belgrad si Bucuresci.

(„Telegr.“ din Bucur.)

Romania.

„Furnic'a“

asociatiunea dómneloru romane pentru desvoltarea in-dustriei casnice.

Bucuresci, 7 Decembre 1882.

Apelu

pentru propagarea si desvoltarea industriei casnice.

Alaturi cu silintiele ce depunu principalii barbati de stat, fara distinctiune de partide politice, si membri diferiteloru asociatiuni economice, pentru a cuceri câtu s'ar putea mai curédu independenti'a economica a terei, s'au constituit si dómnele romane, din societatea „Concordia romana“, intr'o asociatiune deosebita sub devisa: „Furnic'a“, avédu de patróna pe Maiestatea Sa Regin'a Elisabet'a.

Scopulu ce si-a propusu a urmari societatea „Furnic'a“, este de a incuraja si desvolta industriile casnice prin urmatórele mijlúce:

1. Prin propagarea intrebuintiarei cu preferentiá a produselor industriei casnice in locul fabricatelor straine.

2. Prin respandirea intre femeile lucrátore de instrumente perfectionate, practice, si modeluri de lucrari, care se le facilite o producere mai mare si mai perfecta.

3. Prin infintiaru de Bazare, in care se se cumpere si se se vëndia totu felulu de lucrari casnice produse de romane. — Resursele pentru ajungerea scopuriloru de mai susu, sunt acestea:

a) Cotisatiuni de 24 lei pe anu dela dómnele romane care sunt si care se voru mai înscrie intre membrele active ale societatii.

b) Cotisatiuni de 36 lei pe anu dela domnií aderenti, cari voru mai primi a sustiné scopurile societatii.

c) Donatiuni, legaturi si subventiuni acordate de persóne bine-voitóre sau de institutiuni de orice felu, ai caroru reprezentantí voru fi numiti membri de onóre, sustinetori ai societatii.

d) Emissiuni de 1000 obligatiuni nominative á 25 lei un'a, garantate in fondulu marfuriloru ce se voru cumpara pentru bazare, purtându dobânda de 5% pe anu si rambursabile prin sorti.

Conducerea asociatiunei „Furnic'a“ este incredintiata unui comitetu de dómne, compusu din 21 membre, sub presiedinti'a dnei Elen'a C. Cornescu. Representarea intereselor financiare, judiciare a le acestei societati sunt incredintiata comitetulu

ai fi stersu in secretu o lacrima din ochii tei umedi si lipsindu'ti cuventele ai fi pronuntiatu unu singuru cu-ventu — sublimu. Totu asia am facutu si eu, care nu intielegu music'a cum o intielegi tu, ci mai multu numai o simtu cu ánim'a mea. Ce placeri divine, câte óre sublime si de o fericire nesecata asiú fi gustatu, daca natur'a m'ar fi inzestratu cu talentulu poesiei sau alu musiciei. Lipsindu'ni ambele, nu'mi remane alt'a, decâtu a resimti, a admirá si adorá pe cei ce le posedu.

O parte considerabila a contribuitu la frumosulu succesu alu concertulu dn'a Minerva Brote prin escelentulu seu acompaniamentu de piano la numerulu primu si ultimulu alu programei. Elogiurile ce le-a primitu dupa concertu din tóte partile, au fostu prea meritare, totu asia si ale dlui G. Dima.

Fara se observu, éta cá ti-am scrisu o lunga scrisóre câtu o di de véra. CREDU, cá acuma vei fi multiamitu cu mine, ingratule ce esti. Pe aci erá se uitu a'ti notá versulu ce mi'lu ceri pentru albumulu dnei E... A... a acelei dómne, care cá si pe unu altu cavaleru de Togenburg te-a fermecat cu ochii ei catifelati — te rogu nu zimbí — a caroru priviri esercita asupra'ti efectulu undelor legendarei „Fontana Trevi“ din Rom'a. In iutiéla n'am aflatu altulu mai potrivit pentru acea andalusiana vulcanica, decâtu urmatoriulu epitaflu séu daca voiesci, cantece de lebeda alu unui amoru tragicu, pe care ilu imprumutu dela nefericitulu poetu rusescu Puschin si care suna:

„Te-am iubitú discretu, in suferintiá si fara sperantiá,
Cu tóta dorerea ce încérca unu astfelu de amoru,
Te-am iubitú profundu — si am o singura dorintiá:
Dea ceriulu, cá si altulu se te iubésca cu acelaasi doru!“

Girolamo.

de emisiune, compusu din dnii C. Porumbaru, D. C. Butculescu, generalu C. Davila, Th. Nica si Elie Bozianu.

Aducédu acésta la cunoscinti'a totororu dómneloru, cari voru aprecia folosinti'a initiativei luate de noi, rugamu pe toti, a da acestei asociatiuni binevoitorulu dloru sprijinu pentru ajungerea ro-manescului scopu ce se urmaresce.

Presiedenti'a societatii „Furnic'a“
Elen'a C. Cornescu.

Representantele comit. emissiunei
C. Porumbaru.

— Podu preste Dunare. Diariulu rusescu „Ingener“ din Chiev publica unu articolu privitoriu la construirea unui podu preste Dunare, care „este menitu a legá intr'unu modu strinsu popórale slave din peninsul'a balcanica cu imperati'a rusésca.“

Din Franci'a.

Dintre tóte scirile politice mai nóue cea mai interesanta pentru tóta lumea este: încercarea princip. Napoleónu Bonaparte in Parisu de a resturná republic'a, a restaurá imperialismulu si a se proclamá elu insusi de imperatu alu francesiloru. Manifestulu seu tiparitu in 25 mii exemplarie apucase a fi lipitu in vast'a capitala luni nóptea in 15 Jan. in vreo optu mii de exemplarie. Politi'a n'a observatu indata coprinsulu manifestulu, éra dupa aceea l'au ruptu de preste totu, in alta di inse Bonapartistii éra l'au lipitu. Intr'aceea gubernulu arestá pe Napoleonu Bonaparte in palatulu seu, de unde fu transportatu la inchisóre. Camer'a se aduná; spiritele foarte turburate. Bonapartistii interpelara pe ministeriu, cá-ci a cutediatu se arestedié pe acelu principe; ministrulu justitiei respunde foarte bine si asigurá pe camera, cá arestatulu cetatiénu va fi datu in judecata dupa lege, fara umbra de amestecu din partea gubernulu, fara nici-o influentiá, cá curtea se póte judecá in perfecta independentiá. Declaratiunea aceea placú maioritatiei asia de bine, in câtu ea fu incuviintiata cu 417 voturi contra la 89 ale Bonapartistiloru. Dupa aceea avocatulu Floquet propuse, cá gubernulu se exiledié din Franci'a si din coloniile ei pe toti membrii familiiloru de pretendenti la coróna, adeca pe burbonulu Henricu cunoscutu sub titlu de comite de Chambord, pe 23 membrii din familile de Orleans descendenti ai lui Ludovicu Filipu, cum si pe 7 membrii din famili'a Napoleonu, intre cari la loculú ántaiu Napoleonu betranulu omu de 62 de ani, cu doi fii si fia-sa. Acestu Napoleonu are de soçia pe Clotilda fiic'a regelui Victoru Emanuelu, sora a regelui Humbert, care oferí la Parisu garantia pentru cumnatu-seu, gubernulu Franciei inse o refusá.

Resultate ulterioari ale acestui evenimentu se voru aflá preste puçinu; totu ce se scia pâna a séra la noi este, cá prin acela s'au alarmatu nu numai tóta Franci'a, dara si tóta Europ'a cu atátu mai virtosu, cá-ci sciutu este, cá partid'a Bonapartistiloru mai este inca numerosá in Franci'a, in câtu se póte escá usioru unu nou resboiu civile, care apoi ar schimbá de siguru totu cursulu lucruriloru din Europ'a si mai virtosu de pe la noi.

Corespondentie particulare ale „Observatoriulu“.

Din dieces'a Gherlei.

Cu viu interesu si multa consolare sufletésca am urmaritu pasu de pasu si am aflatu din pretiuitulu diariu ce'lu redigetú, atátu „memorandulu sinodalu“ adressatu ilustratiiei sale dnului episcopu alu Gherlei, urditu bine in principiu, numai nu redactatu cu destula precautiune, nu alesu si dresu prin ciurulu modernu de trieratu, cá-ci o asemenea tractare nu meritare reputatiunea religiunei nóstre gr-catoice si pretimea ei, care ori si cum, astadi se afla la culmea misiunei sale in emulare prin nivelulu civilizatiunei si alu culturei cu ori-si care altu cléru, cá-ci isi cunósce datoritiiele sale si desvóla zelu intru crescerea religiósá-morala a poporulu romanu, care se tine de acésta religiune; cá-ci si la gr-cat. se invétiá sciintiele teologice, dóra si mai regulatu, pe care de multe-ori mi le definea tatalu meu cu cuventele aceste ale unui santu: „Fructus omnium scientiarum est, ut in omnibus aedificetur fides, honorificetur Deus, componantur mores, hauriantur consolationes.“ Ma, din acésta parte privitu acelu memorandu unicu in felulu seu de a subminá si distruge spiritulu institutiuniloru a legii nóstre, védi'a si auctoritatea preotimei ei, nici-unu acatolicu nu potea se scrie chiaru

*) Facemu pe voia domnulu corespondente dandu locu la intrég'a relatiune, omítendu numai cele dóue nume, pâna candu se va împedí lucrulu de ajunsu, éra periodulu celu preste mesura lungu, nemtiesscu de dóue pagine aprópe, amu cautatu se'lu desfacemu in partile sale.

Red.

á 4 m. de A. Dvorak au fostu frumosu esecutate de cátra dn'a Silvia P. Barcianu si dsior'a Sabina Brote, ambe pianiste destere si cu o buna scóla. Aplausele n'au lipsitu nici la numerulu acesta.

Alu 6-lea numeru alu programei „Dóue cantari“ pentru o voce de alt a) Recitativ si Arioso din oratoriulu „Paulus“ de F. Mendelssohn-Bartholdy si b) Arie din oper'a „Orpheus“ de Gh. W. Gluck a fostu unulu din cele doue giuvaere ale concertulu. Ambele cantari le-a esecutatú dn'a Agnes Brote cu o voce puternica, petrunjetóre si de unu timbru particularu, ce 'ti captivédiá audiulu si atentiunea pâna la fine. Publiculu 'ia multiamitu prin viue si repetite aplause. Reuniunea se póte felicítá, cá posede si acésta voce pretiósá. Ultimulu numeru alu concertulu „Finalulu“ actulu primu din oper'a „Loreley“ de F. Mendelssohn-Bartholdy a fostu alu doilea giuvaeru. In acestu numeru corulu a escelatu si s'a intrecutu pe sine insusi, cantandu minunatu de bine, spre cea mai mare bucuria a publiculu si in specialu a dlui dirigentu G. Dima.

Trebuie se'ti marturisescu, cá me affu in perplexitate de a nu scí ce se'ti spunu despre solo alu Leonorei cantatu de dsior'a Elena bar. de Popp pentu cá se nu'ti para banalu si ordinariu? Cum se'ti pociu descrie acele accente doreróse, sfasietóre si misicátore de ánimi, prin care acésta cantarétia a sciutu se esprime indignarea, dorerea profunda, resemnarea, ur'a si amorulu, desperarea si dorulu de resbunare alu nefericitei Leonora, care prefera mai bine a se logodí cu undele reci si turbure ale Rinului, decâtu se ierte si se cersiéscá amorulu acelu amantu infidelu, care o au insultatu si o au abandonatu? Serman'a Leonora! dens'a mai bine prefera: „se'i remana ánim'a cá o pétra rece muta“, decâtu se se injosésca si umilésca.

Nu me indoiescu cá daca o ai fi ascultatú si tu,

in acelu tonu. Nu mai puțin corespunde acestu cleru gr.-cat. chiar si in regiunile mai departate si amalgamate, datorintei sale, si in desvoltarea atitudinii si tinutei sale politico-nationale, din Secuime, de prin fundulu Marmatiei, pâna pe la Ungvaru. Eclatanta dovêda au datu între altele si mai de curendu față cu comand'a marelui vice-logofetu Mihalca et consoții . . . lasandu'i in drosdiile lor . . . nevoindu a subscire in contra memorialului dela Sibiu. Dara fia de ajunsu despre acêsta că in trecatu, observandu că si eu sum pe langa sinodalitate, si asiu dori reactivarea constitutiunii hierarchiei nôstre pe acelu principiu alu sinodalitatiei.

Totu asia m'au interessatu si cele aflate in Nrii 92, 93 despre sinodulu diecesanu din Oradea mare cu zelosulu episcopu si cei bravi descriii dñi canonici in frunte'i. Cele despre sinodulu din dieces'a Lugosului, si in Nr. 97 cele publicate despre starea fondurilor acelei diecese, descrise in detaliu si insoțite de fôrte bune opinii in privinti'a manipulatîunii. Nu mai puțin chiaru si cele pertractate despre sinodulu romanu si patriarhi'a din Constantinopole din Nr. 100 si urmatorii. Ceea ce mai toti doreamu si simtiamu ôresicum o lacuna, imi eră că se mai aflu ceva si despre sinodulu diecesanu tînutu la Gherl'a, că-ci daci s'au potutu, si trebuie a se scîi cele din sinodele altoru diecese, pentru-ce se nu se pôta scîi si cele din sinodulu dela Gherl'a? chiaru de si-ar fi tînutu siedintiele sale fia si între murii cetatiei vestite de acolo. Apoi ori de reu, ori de bine, totu la audi odata trebuie se vina, că se se pôta informá ori-si care despre mersulu lucrurilor de astadi in provinci'a hierarchica a nôstra, despre energi'a si facultatile capiloru bisericesci, ale preotimei ei; despre starea si manipularea averiloru clerului si a fundatiuniloru bisericesci si scolare diecesane, că-ci că clenodii nationale trebuie se interessede pe ori-si care fiu alu natiunii, si a caroru cunoscintia se ajunga si la posteritate. Ar fi fostu de interesu a se dá si pâna acum publicitatiei cele intemperate, dara fiindu-că nimeni nu au facutu pâna acum, acêsta vinu a o implinî eu, de si pên'a-mi pôte nu e destulu de ascutita si nici omilateralu.

La Gherl'a inca s'au tînutu sinodulu diecesanu in 12, 13 si 14 Novembre a. c. cu solemnitate indatinata, unde pertractandu-se multe, din acelea merita amintire urmatoriile: publicarea decretelor conciliului provinciale din an. 1872. S'au adusu constitutiuni diecesane despre datorintele preotiloru, despre cultar'a clerului, si s'au decisu intrebari față de conferentiele tractuale, exercitiile spirituale, misiunile populare, crescerea clerului tineru, introducerea exameneloru sinodale, restaurarea foruriloru protopopesci, si referindu-se despre starea fonduriloru diecesane, s'au alesu comisiuni pentru revederea acelor.

Decurgerea si conducerea sinodului au datu dovada de ajunsu despre inalt'a eruditîunii si tactica a episcopului diecesanu, in cătu acesta au suplinitu si pe cei 6 dñi canonici, cari nu au facutu vorba precum aseptá clerulu si precum le este unora datin'a pe strade (afara). La desbaterea singurateceloru puncte si anume pentru restaurarea foruriloru protopopesci s'au distinsu vicariulu Silvaniei Alimpu Barbolovicu cu innascut'a-i oratoria, protopopulu Iclodului-mare Joanu Papiriu Popu urmandu pe antevorbitorulu seu, si protop. Reteaguliu Vasiliu Cassa. Dupa vorbirile acestora destulu de motivate, primindu sinodulu in unanimitate reactivarea foruriloru, totusi mai pe urma s'a vedutu cu dorere, că s'au mai amanatu, pe candu din contra introducerea exameneloru sinodale conditionandu-o totu sinodulu dela dotarea mai întaiu a parohiiloru, acêsta nu s'au amanatu; si protopop. Baiei-mare Stefanu Biltiu a cadutu cu combaterea sa resoluta, buna-óra că si vicariulu Rodnei Gregoriu Moisilu cu dreptulu de alegere alu preotiloru, combatendu'lu colegulu seu vicar. Marmatiei Mich. Kókényesdi. Cu aceeași barbatia au mai vorbitu la obiectele diferite protopopii: Marina, Badu, Indre, Varna, preotulu Tanco si altii, profesorii: Pavelea din Naseudu, Borgovanu din Gherl'a si Szabo din Baia-mare.

In genere atātu clerulu ardelénu, cătu si unguerénu respective marmatianu — dupa cum se numescu pe la noi — au desvoltatu o viua interesare, dovedindu'si cultur'a, in cătu cu totu dreptulu si-au meritatu indetultirea si laud'a din partea episcopului seu, carui emotionatu multiamindu'i Barbolovicu, emotionatu au si respunsu iubitelu seu cleru, caruia ii zace tare la ánima, pe lângu binele diecesei sale, si derimarea din fundamentu a paretelui despartitoriu dintre „ardelénu, selagénu si unguerénu“ si asimilarea intereselor ei. In dio'a ultima apoi din ospitalitatea eppului se intrunira cu totii la unu prándu, unde se invoisera, că numai doue toaste se se tina, unulu alu episcopului generalisatu, altulu pentru episcopu din partea clerului tînutu de cătra vicariulu Alimpu Barbolovicu.

Resultatulu revisiunii fonduriloru a fostu că, precum se spune, sub conducerea manipulantiloru doi canonici s'ar fi descoperitu unu deficitu de mai multe mii fl. v. a.? afara de disordinea si lipsirea multoru contracte. Cum se voru vindecá aceste, e tréb'a allora; credemu inse, că dñii manipulantu voru linpedf socotelile si deficitulu presupusu va disparé. Totu ce poftim noi si pretinde interessulu clerului este, că apelandu la zelulu si imparialitatea domnului episcopu că se se ingrijéscă că clerulu se nu suferu dauna, si speramu că va si introduce o reforma radicala in manipulatîune, precum si-au aratatu ingrijirea cea mare ce si-au esprimatu inca si cu alegerea comisiunii pentru revisiune si va grijí, că advocatulu diecesanu inca nu numai se'si traga plat'a din fonduri, ci se si lucre in interessulu fonduriloru, pentru-că clerulu nu e indetultitu că se aiba advocatu numai cu numele, si interessele restante se se arve la considerabil'a suma de 14-15 mii fl. v. a. atunci, candu aici capitalele nici nu apropia sum'a de 100,000 fl. cá la Lugosiu, si o nepasare că acêsta, se nu'i dicemu neglijentia neescusabila, pôte se remana

neatinsa? considerandu că o astfelu de manipulatîune invólve nu numai nu destula incredere, ci si nespuse daune, atātu pentru cleru, diecesani, cătu si pentru insii debitorii!

Cato.

— (Reuniunea de lectura romana din Temisió'r'a). Dupa stagnatiune de câteva septemani, causata parte prin prea modestulu zelu alu membriloru, dara si parte mare prin cerculariulu oficiosu, despre carele Ve faciú amintire in rendulu trecut, domineca in dio'a a 2-a de craciunulu nostru, a luat reuniunea unu aventu nou, că-ci nu numai publiculu romanescu s'a adunatu in unu numeru cá nu pâna aci, dara ne-a onoratu cu presentia sa si prefectulu comitatului si alu orasiului Temisió'rei il. sa dn. Sig. de Ormos, insoțitu de vice-prefectulu magnif. dn. At. de Ratiu. Acêsta serata a fostu memorabila prin prelegerea domnului P. Oprisiu despre poetulu magiaru Joanu Arany. O tema acêsta, carea cu deosebire între impregiarile actuali, a fostu o întreprindere pe cătu de oportuna, pe atātu si de grea.

Serata s'a deschisu cu pies'a dragalasia romanéscă „Steluti'a“ transcrisa si arangiatu pentru pianu de Fr. Lorenz, executata cu espressionu frumósa de dñisió'r'a Aurelia Jurm'a. Apoi au urmatu doue declamatiuni: „Omulu frumosu“ poesia de A. Muresianu, declamata de dñió'r'a Carolina Ignea, si „Omulu frumosu“ parodia satirica de Jul. Grozescu, declamata de dñió'r'a Sidonia Regepu, dupa cari a urmatu prelegerea dnului Oprisiu despre „viéti'a si operele lui Arany.“ Candu s'a suitu dn. prelectoru pe tribuna, publiculu cunoscéndu'lu din prelegerile trecute, l'a primitu cu aclamatiuni viue.

Publiculu a fostu cu asteptare incordata, cum va satisface dn. prelectoru asteptarei generali, că-ci eramu cuprinsi de ôre-care anxietate, nu cumva se displaca sau unei sau celeilalte parti, si asia reuniunea se castige resultatulu opusu intentiunii. Cu atātu mai mare ne a fostu bucuri'a, vedindu că atātu ilustrii óspeti cătu si publiculu romanu aplaudéda cu caldura pe d. prelectoru. Acêsta aplaudare a meritat'o, că-ci prelegerea dsale e inspirata de unu simtiu nationalu romanescu ferbinte si patrioticu, fara că se vatem pe magiari, si dlui Oprisiu 'ia succesu escelentu a dovedí, că sentimentulu nationalu cu celu patrioticu, se potu contopí in o armonia completa.

A schitiá cătu de scurtu ideile conducátore ale aceste prelegeri, nu'mi permite spatiulu. dara speru că dnulu Oprisiu va dá publicitatiei intrég'a prelegere, carea merita se fia cetita de ori-si cine. Fia destulu a aminti aici atātu, că dandu deplin'a recunoscintia geniului si opereloru grandióse ale lui Arany, care'lu punu între poetii cei mai mari, dn. Oprisiu a întrebuintiatu fiacare momentu, spre a'lu combiná pe Arany cu relatiunile nôstre nationali, si candu a esclamatu cu emotiune: „că abia sunt doue luni de candu a moritu Arany si dejá sunt adunate mai multe mii de florini, pentru monumentulu lui ridicandu, pâna candu, laureatulu nostru Andreiu Muresianu, mortu de 20 ani, dorere! nici pâna in dio'a de astadi nu are nici celu mai simplu monumentu,“ aceste cuvinte ne-au taiatu in carne; si candu la finea prelegeri a datu espressionu dorintiei: „că se dea ceriulu si noue multi ómeni cá Arany si cá Petófi, carii se iubéscă natiunea si patri'a loru cu asia ardóre că si acestia, si carii prin scrierile loru se stórcă spre fericirea nôstra a totoruru căti traimu in acêsta tíera, stim'a si considerarea chiaru si a inamiciloru nostri,“ publiculu a eruptu in cele mai frenetice aplause. Insusi ilustr. dn. comite supremu, care pricepe limb'a romanéscă, ridicandu-se a strinsu man'a dlui disertante dechiarandu cu voce tare: „că limb'a romanéscă e un'a din cele mai frumóse limbi ale Europei întregi.“

In fine a mai declamatu dnulu Oprisiu si balad'a renumita a lui Arany „Lelea Agneta“ in traducere romanéscă prea bine succésă. Serata s'a inchiatu cu alta piesa de claviru, dupa care a urmatu petrecere ânimata de jocu. Corulu mixtu, pentru indispusetiunea onoru membrii, de astadadata nu s'a potutu produce. Speramu inse că acele indispusetiuni se voru delaturá si multi din cei absentu se voru presentá érası, că-ci insemnatu se fia: dela noi depinde prosperarea reuniunii, nu dela altii, că asia productiunile literarie si de arta, se pôte exerciá poterea loru binefacátore intru cultur'a nationala. Dn. Lengeru adv. in Brasiovu a gratificatu reuniunii 6 piese romanesci pentru coru. Deci are corulu ce studí, are si cine se'lu instruedie, si inca érası gratis. Nu e nici-o cauza că membrii se nu se ânimedie.**)

†.

*) Acum abia, mai virtosu dupa infamiile din anii trecutulu dela Oradea-mare, dupa hotiile din averea calviniloru dela Aiudu, dupa neregularitatile dela episcopi'a r.-catolica din A-Julia si inca dela alte vreo trei, voru cunósce ôre ómenii ce insémna sinodalitate diecesana? Ea insémna: avere bisericescă ascurata mai bine.

Red.

**) Una alta corespondentia venita in aceeași materia totu dela Temisió'r'a din 12 Jan. n. nu se pôte publicá. Nu se stinge foculu de sub spudia cu oleu; nu se scotu in piati'a mare tóte certele locali merunte, de care publiculu din afara nu vrea se audia; nici nu va crede nimeni acuma, in anulu mantuirei 1883, că s'aru mai aflá tocma si in Temisió'r'a ómeni atātu de bigoti si batuciti la capu, că se amestece „confessiuni“ in societati de lectura si de cantari. Lasati pe dnulu Oprisiu in pace; buna materia si-au alesu. Si magiarii au tradusu destule poesii dela Bolinteanu, Alexandri, s. a. In sciintia si arte se nu amestecamu politic'a. Arate-se altii netoleranti, noi nu.

Red.

Despre crudimi barbare.

Respunsu datu lui „Pester Lloyd“ cu documente.

In Nr. 104 alu „Observatoriulu“ din an. tr. informaramu pe lectorii nostri in puțin cuvente despre o monografia a celor 15 legiuni organizate din romani in anulu 1848, publicata in „Revist'a militara“ austriaca de cătra generosulu domnu Bichman c. r. capitanu din regimentulu Nr. 62; reflectaramu totuodata la brutalulu atacu datu persónei acelu domnu capitanu in suplementulu dela „Pester Lloyd“ din 30 Decembre a. tr., unde nu numai se néga totu ce a scrisu domnulu capitanu Bichman adeveratu despre servitiulu facutu de cătra romani in anii 1848—9, ci poporulu romanescu este si inculpatu cá unulu, care dintre tóte popórale ar fi comis cele mai fioróse atrocitati; i se imputa si gubernulu, că-ci a suferitu a se publicá fapte favorabili romaniloru, in fine promite că va continuá cu revelari despre atrocitati romanesci.

Prea bine: „Pester Lloyd“ se'si tina parol'a si se continue cu revelarile sale; protestamu inse din capulu locului in contra ori caroru fictiuni, scórnituri, faime góle, povesti audite dela femei betrane. Ceremu documente autentice din tóte punctele de vedere, acte publice si martorii vii, cu consciintia de ómeni onesti, si mai virtosu ne romani si nemagiari, ómeni cu totulu impariali.

Nici-unu resboiu nu se pórta cu manusi de metase si nici cu pusce din lemnu de socu; éra apoi de candu lumea tocma in resbóiele civili se comitu de regula atrocitatile cele mai barbare si mai multe decâtu între armate strinse in disciplina. Acêsta inse pe noi romanii nu ne genédia intru nimicu; se probodie adversarii nostri ori câte fapte barbare voru fi in stare de a probá contra poporulu romanescu; pretindemu inse a celasiu dreptu si pentru romani. Dn. ministru Trefort ceru de unadi, că se se scria istori'a contimpurara si anume a susu numitiloru ani 1848—9. Nu se va scrie acea istoria adeverata anume pentru Transilvani'a si comitatele Ungariei dintre Somesiuri pâna in Dunare, pâna candu romanii si magiarii nu'si voru comunicá unii altora documentele si martorii, dupa care istoricii se le póta inchiatu bilantiulu de cultura si alaturea pe celu de barbaria selbatica. Sub acêsta conditiune istori'a ne va folosi la toti, sub alt'a mai multu ne va invrasmasí. Se nu ne ferimu a ne cunósce bine, chiaru perfectu, unii pe altii, chiaru din faptele nôstre.

Amu promis, ne-amu obligatu, si noi vomu incepe cu publicarea de documente in ori-ce limba ni se va intemplá se le avem. Nu le vomu traduce in limb'a nôstra; ele se publica pentru istorici, despre cari trebuie se presupunemu că cunoscú câte 5—6 limbi; preste acêsta la documente originalulu decide.

Incepemu cu unulu din catalógele celoru omoriti afara din batalii formali, precum se va vedea indata din actele puse in fruntea lui. Vom dá o parte cătu se pôte mai mare din elu. Cei cari voru se aiba tóte catalógele celoru omoriti in acei ani, afara din batalii, le potu aflá in bibliotecele publice; le au si unii particulari, cari ne-aru obligá fôrte, daci ni le-aru imprumutá si nóue numai pe vreo patru septemani.

Partea cea mai mare din catalogulu ce urmédia se publicase in limb'a romanéscă in „Transilvani'a“ inceputu dela Nr. 19 si 20 a. 1870 si continuatu in an. 1871 la Nrii 4 pâna la 13.**) Din acela au esitu 4425 romani omoriti in modu barbaru de cătra magiari, 165 magiari masacrati de cătra romani totu in modu barbaru, 252 sasi macelati de cătra magiari, 72 de nationalitati nesciute; 24 ucisi la Desiu in 24 Octobre 1848 fara a li se spune nationalitatea, se scie inse că si aceia au fostu romani. Cei caduti in batali'a dela Zlatn'a (că-ci batalia a fostu), apoi din Aiudu si Abrudu se afla in altu catalogu.

Numele locuriloru si persónelor sunt multu schimosite, atātu prin unii functionari cu totulu straini de limbile roman'a si magiar'a, cătu si prin tipografii din Vien'a; dara lectorii din aceste tieri le voru corege pe cele mai multe; capulu lucrului este autenti'a cifreloru si modulu mortiei.

„Der Wiener Zeitung vom 28. August v. J. wurden die Verzeichnisse beigelegt, über die während der ungarischen Gewaltherrschaft, im eigentlichen Ungarn und von der Woiwodschaft Serbien, sammt dem Temeser Banate, durch von ihr eingesetzte Martial- oder Statialgerichte hingerichteten Personen.“

*) Tradusu de dn. dr. A. P. Alexi pe candu se aflase la Gratiu.

Wir bringen nun auch den Ausweis über das Verfahren der Insurgenten in Siebenbürgen; die diessfallsigen Berichte des Civil- und Militär-Gouvernements lassen nunmehr die Zahl dieser Revolutionsoffer in einer Grösse ersehen, die alle bisherigen Angaben über die fürchterbare Grausamkeit der revolutionären Behörden und ihres Trosses weit hinter sich lassen.

Der Inhalt des in der Reichszeitung vom 14. Juni v. J. bekannt gemachten Briefes von Josef Bem an Ludwig Kossuth, aus Hermannstadt vom 6. Juni 1849, wo er die „Willkürlichkeit und Leidenschaftlichkeit“ der Kossuth'schen Standgerichte anklagt, — „die ihn an die Schrecken gerichte in Frankreichs erinnerten“, ist hierdurch vollkommen bestätigt.

Siebenbürgen hat eine Bevölkerung von 2.500.000 Menschen, und die Zahl dieser Opfer des magyarischen Terrorismus beträgt — natürlich die im offenen Kampfe Gefallenen nicht mit eingerechnet — nach den aus sechs Militär-Distrikten — Klausenburg, Hermannstadt, Karlsburg, Rettig, Udvarhely und Fogaras — eingegangenen Ausweisen 4834 Personen!

Bei der grossen Anzahl dieser Gräueltaten sind in den beiden ersten Rubriken der mitfolgenden Tabellen nur diejenigen Personen namentlich aufgeführt, die entweder durch Urtheile revolutionärer Behörden, oder ihrer aufgestellten Blutgerichte, so wie durch Standgerichte oder auf Befehl einzelner Insurgenten-Chefs, ohne formelles Urtheil hingerichtet wurden.

Hingegen sind in der dritten Rubrik diejenigen Individuen nur numerisch angegeben, die bei den einzelnen Ortschaften, durch ungarische Rebellen in den Häusern, oder auf den Gassen und im freien Felde aufgehängt, erschossen, oder auf sonstige Art ermordet wurden.

Bei dieser Veranlassung glaubt man noch bemerken zu müssen, dass einige Zeit nach der oben erwähnten Bekanntmachung vom 28. August v. J. in mehreren französischen Zeitungen eine Erklärung von einem ungarischen Rebellen, der als Flüchtling im Auslande lebt, erschienen ist, wo er die Richtigkeit und Genauigkeit der früheren Verzeichnisse bestreitet. — Ohne auf die einzelnen Angaben dieser sogenannten Berichtigung, der auf officiellen Relationen der kaiserlichen Behörden beruhenden Angaben, eingehen zu wollen, — welche übrigens mit der gewissenhaftesten Genauigkeit in diese Verzeichnisse eingetragen wurden — kann man sich wohl auf die Bemerkung beschränken, dass der Verfasser dieser Erklärung hierbei von seinem Standpunkte aus, dem eines Revolutionsmannes, ausging! — Er verfiel dabei begreiflich in eine sonderbare Wort- und Begriffsverwirrung, der zu Folge seiner Ansicht nach als ungarische Landesverräter und schlechte Patrioten, Personen bestraft wurden, die der österreichischen Regierung treue Unterthanen und Märtyrer dieser unseligen Revolution waren. Hierdurch aber ist diese Berichtigung so unrichtig geworden, dass si wohl keine weitere Berücksichtigung verdient.

Behrung und Instruction des Commissärs der Rebellen-Regierung,

für die beim Standrechte befindlichen Personen und deren Obliegenheiten in Bezug auf deren Aburtheilungen.

Der Stand der Personen beim Standrechte besteht in einem in jeder Hinsicht dazu geeigneten Präsidenten, 4 Beisitzern, einem schriftführenden Notär, aus einem Anklage- und einem zu vertheidigendem Advocaten; unter diesen ist nur der Präsident und die Beisitzer Stimmen abzugeben berechtigt, — die unten erwähnte Strafe kann aber in keinem Falle in Vollzug gesetzt werden, wenn bei der Abstimmung nicht alle fünf einer Meinung sind, und selbst auch in diesem Falle, wenn nur eine Stimme bei der Aburtheilung nicht der übrigen Ansicht ist, so wird das Urtheil dem ordentlichen Gerichte übergeben.

Standrechtmässig behandelt zu werden verdienen:

- Ohne Ausnahme des Standes jeder Kriegsgefangene — Jeder der seine Waffen an seine Obrigkeit nicht abgibt, oder Waffen stiehlt und versteckt, und somit den gegebenen Anordnungen nicht Folge leistet; — Jeder der nach der allgemein herausgegebenen Amnestie mit Waffen ergriffen wird; — Jeder der den Vaterlandsverräthern Nahrungsmittel und Waffen gibt, trägt, oder zuschickt, oder bei Kriegs-Operationen auf welche immer für eine Art freiwillig Hilfe leistet oder dient und bedientet — so auch Jeder, der das Volk zu einer ähnlichen Vaterlands-Verrätherei, Uebergang zum Feinde durch Schrift oder Worte reizt und dazu aneifert.
- Strassenräuber, Plünderer, Mörder und Mordbrenner.
- Dessgleichen Plünderer-, Mörder-, Mordbrenner-Hordenunterstandsgeber, Wegweiser, Kundschafter, Mitwissende und an die betreffende Obrigkeit zur gehörigen Zeit Nichtanzeiger.

Bei dem Standrechte ist auf die kürzeste Art fürzugehen und die bei dem ordentlichen Gerichte vorkommenden Formalitäten wegzulassen.

Die Standrechte bestrafen mittelst Strapp und Erschiessens.

Das Standrecht ist verpflichtet, von dem Augenblicke, als der Abzurtheilende vorgestellt wird, binnen 3 Tagen das Urtheil zu sprechen.

Zur Vorbereitung für die Abgeurtheilten dürfen nicht mehr als 3 Stunden genehmigt werden.

Bei der Aburtheilung ist weder eine höhere Instanz ein Recurs möglich, weder durch Bitten noch durch Versprechen des Abgeurtheilten seine Helfershelfer

bekannt zu geben — oder was immer für denkbare Ausrede — kann ihm von dem ausgesprochenen Urtheile befreien.

Klausenburg im Jänner 1849.

Eugen von Böthy m. p.,
Commissär.

Collationirt und der in den Acten erliegenden Original-Instruction des revolutionären Regierungs-Commissärs Eugen von Böthy vollkommen gleichlautend befunden.

Vom k. k. Kriegsgerichte.
Klausenburg, am 21. Jänner 1851.

Trauschenfels m. p.,
Hauptmann-Auditor.

Für die Richtigkeit dieser Abschrift:

Wien, den 6. Februar 1851.

v. Sauer,
(L. S.) Major und Stabs-Auditor.

Absdorf 17. und 19. Jänner 1849: 3 Rumänen durch ungarische Insurgenten ermordet.

Altflaigen (Magyar-Felek rom. Felacu, comit. A sup.) am 4. November 1848: 12 Rumänen durch ung. Insurgenten erschossen. (Den 4. November 1848 wurde die Gemeinde Felek und Altflaigen durch die Rebellen aus Háromszék und Erdövidék überfallen, ausgeraubt und in Asche gelegt, und die zwölf positiv aufgeführten Individuen erschossen, drei nicht angeführte angeschossen und zu Krüppel gemacht.)

Altflaigen am 4. November 1848: Georg Ruff-Popa, Rumäne, durch Urtheil hingerichtet. (Dieser wurde durch die Rebellen eingefangen, nach Udvarhely abgeführt, und ist als Opfer des Blutgerichtes gefallen.) Alzen im Mai 1849: Juon Novak, Rumäne, ohne Urtheil hingerichtet. (Auf Befehl einer herumziehenden ungarischen Commission.)

Baasen 17. und 18. Jänner 1849: 1 Sachse, durch ung. Insurgenten ermordet.

Bägendorf April 1849: J. Salamon, Toma Bendersan, Juon Pekurar, Juon Vetavu, Rumänen, durch Urtheil hingerichtet.

April 1849: Kirion Nicola, Juon Bersán und die Mutter des Juon Bersán, Rumänen, durch Urtheil hingerichtet. (Die Revolutionsbehörde, durch welche diese Individuen hingerichtet wurden, bestand aus folgenden: Michael Fronius, Gábor Maurer, Paul Földvári, Ludwig Szaboszlai, Stefan Komáromi, Alex. Csechi, Anton Nánási, Samuel Nánási. Joanes Nánási, Gilen Josef, Nagy István, Kuza György, Keczek Sam., Kováts Lajos, Nagy Sándor, Miklos David, Miklos Elek, Appasi Peter, Rollean Sándor, Nagy Sándor.

Baiersdorf Jänner 1849: 1 Rumäne, durch ung. Insurgenten erschossen.

Bácsfalva 16. December 1848 Jänner 1849: 2 Rumänen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Bell Mai 1849: 3 Rumänen, durch Urtheil hingerichtet. Benczenz 6. Februar und 13. April 1849: 9 Rumänen erschossen und 6 Rumänen ermordet durch ungarische Insurgenten. (Durch das vorerwähnte Blutgericht.)

Bistritz 4. Jänner 1849: Michl Burkeff, Sachse, durch Urtheil hingerichtet.

26. Februar 1849: 1 Sachse, durch ung. Insurgenten ermordet.

April 1849: Josa Kivilla, Rumäne, durch Urtheil hingerichtet.

Bodola 5. December 1849: Nicolai Blendea, Nicolai Nikeva, 2 Rumänen, ohne Urtheil hingerichtet. (Unverhört auf Befehl eines gewissen Sárosi erschossen.)

8. März 1849: 1 Rumäne, durch ung. Insurgenten ermordet.

Bolkaes Jänner 1849: 4 Rumänen, 5 Sachsen, durch ung. Insurgenten ermordet.

Broos 11. Februar 1849: 1 Rumäne, durch ung. Insurgenten erschossen. (Auf Befehl des Honvéd-Major Weber. weil er im Februar 1849 mit einer k. k. Militär-Patrouille den Insurgenten 7 Proviantwagen abgenommen hat, mit 200 Stockstreichen belegt, und in Folge dessen gestorben.)

Bodra 5. Jänner 1849: Jossiv Nandra, Rumäne, ohne Urtheil hingerichtet.

April 1849: Rudolf Laibe, Samuel Schuster, Sachsen, durch Urtheil hingerichtet.

Februar 1849: 15 Rumänen, 2 Sachsen, durch ung. Insurgenten ermordet.

10. Mai 1849: Lázár Temesan, Rumäne, durch Urtheil hingerichtet. (Dieser wurde nur deshalb erschossen, weil er einige seiner Brüder mit den Worten tröstete: „Lasst gehen — es kommen bald die Kaiserlichen.“)

6. Februar 1849: 4 Rumänen, 2 erschossen und 2 ermordet, durch ung. Insurgenten.

5. Mai 1849: Ilie Lupu, Duruga Kisu, Mengutz Petru, Same Adam, Rumänen, durch Urtheil hingerichtet.

7. Februar 1849: 2 Rumänen, durch ung. Insurgenten erschossen.

Bogatsch 12. November 1849: 1 Sachse, durch ung. Insurgenten ermordet.

(Va urmá.)

Sciri diverse.

— (Convocare.) In sensulu §-lui 7 din statute convocu prin acésta „adunarea generala“ a reuniunii femeiloru romane din Mediasiu si giuru pe diu'a de 1 Februaru st. n. 1883 la 2 ore d. a. in scól'a greco-catolica din locu, la care sunt

poftite onoratele membre ale reuniunii a se presenta, cu atátu mai virtosu, cá-ci la acésta adunare este a se indeplini alegerea presiedintei, comitetului permanentu si a barbatiloru de consiliu, pre cum si a membriloru suplente.

Mediasiu, in 28 Decembre 1882.

Aeccandrin'a Gerasimu,
presiedint'a reuniunii.

— (Petrecere cu jocu.) In sér'a de 18 crt. membrii activi si ajutatorii ai „Reuniunii romane de cãntari“ din locu. in numeru prea frumosu, s'au intrunitu in sal'a dela hotelulu „Imperatului romanu“ la o vesela petrecere cu jocu, care a duratu pâna la 3 ore demãnéti'a. Corulu de jucãto're s'a mai inmultitu inca cu doue, domnisiór'a Aneta Petricu din Bocsiamontana si cu dragalasi'a domnisióra Mina Herbai din Dobr'a.

— (Balulu reuniunii femeiloru romane din Sibiu) care va avea locu in 23 crt. si pentru care s'au facutu tóte pregãtirile de lipsa, cá se fia unulu din cele mai elegante ale acestui carnevalu, promite a'si ajunge scopulu seu. Reusit'a lui completa depinde dela numerulu visitoriloru, dintre cari speramu cá contingentulu romaniloru va fi pe cãtu se póte mai numerosu. Este singurulu balu romanescu si prin urmare ne impune datorita de a face totu posibilulu cá elu se ne faca onore.

— (La Brasiovu) balulu cunoscutu de 30 de ani incóce de alu reuniunii femeiloru romane, se va tinea totu in sér'a din 23 Januariu, la care dómnele si domnisió'rele dantiatorije voru participa erasi in costumu romanescu nationalu, care nu este supusu la moda nici e facutu din materii cá pans'a de painjinu, ci elu remane bunu si curatu de portatu pe mai multi ani inainte, apoi precum se confectioné dia acuma, se si póte spala fórté bine. Cu pretiu de 200 franci ai unu costumu pe 9-10 ani; se póte si mai scumpu pâna la 500 si 800 franci, unde vine cusetura multa, cu firu de argintu si de aur; dara femeile destepete si laboriósé isi facu ele insele câteva parti din costumu si atunci le costa multu mai puçinu; depinde apoi dela gustulu finu alu fiacareia, cá se'si aléga portulu celu mai frumosu din tóte, cá-ci numai unele, vreo cincí ori siese sunt judecate cá cele mai frumósé si elegante.

— (Societatea damelor din Bucuresci „Furnic'a“) infintiatu cu scopulu salutaru si escelentu de a incuragia si inainta in totu coprinsulu tieriei din tóte poterile mai virtosu industria femeiesca de casa, a decisu a deschide atátu in capitala cãtu si in alte orasie magazine (bolte), pentru manufacturi de casa, in care inse costumele femeiesci voru fi la loculu antaiu. Scurtu, e decisu cá femeile romane se se pórté romanesce. Se si facu si cumpara in tóte partile costume romanesci.

Cursuri de Bucuresci in Lei noi (franci).

17 Januariu st. n. 1883.

Fonduri de Statu:

Banca Nationala (500 l.)	312 60
Societatea „Daci'a-Romania“ (300 l.)	404 —
Banca Romaniei (500 l.)	203 —
Soc. cred. mob. rom. (500 l.)	—
Soc. rom. de construct. si lucrari publice (l. 500)	—
Rent'a romana 1875 5%	90 —
Rent'a romana amort. 5%	97 —
Rent'a romana (Ruralu conv.) 6%	99 —
Obligatiuni de Statu C. F. R. 6%	—

Valori felurite:

Creditu fonciaru ruralu 7%	104 —
Creditu fonciaru ruralu 5%	91 —
Creditu fonciaru urbanu 7%	100 —
Creditu fonciaru urbanu 6%	92 —
Creditu fonciaru urbanu 5%	88 —
Obligatiunile Casei Pens.	222 —

Actiuni:

Inprumutulu Stern 7%	—
Inprumutulu Oppenheim 8%	—
Inprumutulu Municipal 8%	91 3/4
Inprumutulu orasiului Bucuresci cu lose	30 1/4

Pentru cunoscuti

me rogu inca de câteva carticele „Krankenfreund“, cá-ci in urm'a vindecãrei mele curende si neasteptate toti vreu a cetí carticic'a numita etc. etc.“

Acéstea siruri venite dela unulu care fú norocosu a se vindeá curendu, vorbesen ele de sinesi. Deci tragemu numai atentionea, cá „Krankenfreund“ la dorintia se va espedá prin K. Gorischek's Universitãts-Buchhandlung Wien I Stephansplatz 6, gratis si franco, si asia doritoriloru a o avé, nu li se facu alte spese, decãtu 2 cri pentru una charta postala. (134) 3-14

Editoru si redactoru responsabile: G. Baritiu.
Tipariulu lui W. Krafft.